

הַלְבוֹת חֶמֶץ וּמִצָּה פֶּרֶק ד

א. כְּתוּב בַּתּוֹרָה "לֹא-יֵרָאֶה לְךָ חֶמֶץ" (שמות יג, יז). יָכוֹל אִם טָמֵן אוֹתוֹ, אוֹ הִפְקִיד אוֹתוֹ בְּיַד גּוֹיִים, לֹא יִהְיֶה עוֹבֵר תִּלְמַד לֹמֵר "שָׂאֵר, לֹא יִמָּצֵא בְּבִתְיִכֶם" (שמות יב, יט), אֲפִלּוֹ הִטְמִינוּ אוֹ הִפְקִידוּ. יָכוֹל לֹא יִהְיֶה עוֹבֵר אֲלֵא אִם כֵּן הִיָּה הַחֶמֶץ בְּבֵיתוֹ, אֲבָל אִם הִיָּה רְחוּק מִבֵּיתוֹ בַּשָּׂדֶה אוֹ בְּעִיר אַחֶרֶת, לֹא יִהְיֶה עוֹבֵר תִּלְמַד לֹמֵר "בְּכָל-גִּבְלֶךָ" (שמות יג, יז; דברים טז, ד), בְּכָל רִשְׁוֹתוֹ. יָכוֹל יִהְיֶה חֵיב לְבַעַר מִרְשּׁוֹתוֹ חֶמֶץ שֶׁלִּגְוִי, אוֹ שֶׁלִּהִקְדֵּשׁ תִּלְמַד לֹמֵר "לֹא-יֵרָאֶה לְךָ" (שם), שֶׁלֶךָ אִי אֶתָּה רוֹאֶה; אֲבָל אֶתָּה רוֹאֶה שְׁלֹא־אֲחֵרִים, אוֹ שֶׁלִּגְבוּהָ.

ב. הֵא לְמַדָּת, שֶׁחֶמֶץ שֶׁלִּישְׂרָאֵל אִם הִנִּיחוּ בְּרִשְׁוֹתוֹ, אֲפִלּוֹ טָמוּן, וְאֲפִלּוֹ בְּעִיר אַחֶרֶת, וְאֲפִלּוֹ מִפְּקֵד בְּיַד גּוֹיִים הָרִי זֶה עוֹבֵר מִשּׁוּם "לֹא-יֵרָאֶה" (שמות יג, יז; דברים טז, ד) וְ"לֹא יִמָּצֵא" (שמות יב, יט); וְחֶמֶץ שֶׁלִּהִקְדֵּשׁ אוֹ שֶׁלִּגְוִי, שֶׁהִיָּה אֲצֵל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוֹ הִיָּה עֲמוֹ בְּבֵית הָרִי זֶה מִתֵּר, מִפְּנֵי שְׁאִינוֹ שְׁלוֹ. וְאֲפִלּוֹ הִיָּה שֶׁלִּגֵּר תּוֹשֵׁב שִׂיד יִשְׂרָאֵל שׁוֹלֵט עָלָיו, אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא הַחֶמֶץ מִרְשּׁוֹתָיו בַּפֶּסַח. אֲבָל צָרִיד לַעֲשׂוֹת מִחֻצָּה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפָּחִים, בְּפְנֵי חֶמְצוֹ שֶׁלִּגְוִי שְׂמָא יָבֹא לְהַסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ; אֲבָל שֶׁלִּהִקְדֵּשׁ, אֵינוֹ צָרִיד, מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּל פּוֹרְשִׁין מִן הַהִקְדֵּשׁ, כְּדִי שְׁלֹא יָבֹאוּ לְיַד מַעֲיִלָּה.

ג. גּוֹי שֶׁהִפְקִיד חֶמְצוֹ אֲצֵל יִשְׂרָאֵל אִם קָבַל עָלָיו יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵיתוֹ, שְׂאֵם אֲבָד אוֹ נִגְנַב, יִשְׁלַם לוֹ דָּמִיו הָרִי זֶה חֵיב לְבַעֵרוֹ: הוּאִיל וְקָבַל עָלָיו אַחֲרֵיתוֹ, נַעֲשֶׂה כְּשִׁלּוֹ. וְאִם לֹא קָבַל אַחֲרֵיתוֹ מִתֵּר לְקִימוֹ אֲצֵלוֹ, וּמִתֵּר לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ אַחֵר הַפֶּסַח: שֶׁבְּרִשְׁוֹת הַגּוֹי הוּא.

ד. גּוֹי אֵלֶם שֶׁהִפְקִיד חֶמְצוֹ אֲצֵל יִשְׂרָאֵל אִם יוֹדֵעַ הִישְׂרָאֵלִי שְׂאֵם אֲבָד אוֹ נִגְנַב, מַחֲיָבוֹ לְשַׁלְּמוֹ וְכוֹפֶהוּ וְאוֹנְסוֹ לְשֵׁלֶם, וְאִף עַל פִּי שְׁלֹא קָבַל אַחֲרֵיתוֹ הָרִי זֶה חֵיב לְבַעֵרוֹ: שֶׁהָרִי נִחְשָׁב כְּאִלּוֹ הוּא שְׁלוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמַּחֲיָבוֹ הָאֵנֶס בְּאַחֲרֵיתוֹ.

ה. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִרְהִין חֶמְצוֹ אֲצֵל הַגּוֹי אִם אָמַר לוֹ, אִם לֹא הִבֵּאתִי לְךָ מַעֲוֹת מִכָּאן וְעַד יוֹם פְּלוֹנִי, קָנָה חֶמֶץ זֶה מַעֲכָשׁוֹ הָרִי זֶה בְּרִשְׁוֹת הַגּוֹי, וְאוֹתוֹ הַחֶמֶץ מִתֵּר לְאַחֵר הַפֶּסַח: וְהוּא שִׁיְהִיָּה הַזֶּמֶן שֶׁקָּבַע לוֹ, קֵדֶם הַפֶּסַח. וְאִם לֹא אָמַר לוֹ, קָנָה מַעֲכָשׁוֹ נִמָּצֵא אוֹתוֹ הַחֶמֶץ כְּאִלּוֹ הוּא פְּקֻדוֹן אֲצֵל הַגּוֹי, וְאִסּוּר בִּהְנִיָּה לְאַחֵר הַפֶּסַח.

ו. יִשְׂרָאֵל וְגוֹי שֶׁהָיוּ בָּאֵין בְּסַפִּינָה, וְהִיָּה הַחֶמֶץ בְּיַד יִשְׂרָאֵל, וְהִגִּיעָה שְׁעָה חֲמִישִׁית הָרִי זֶה מוֹכְרוֹ לַגּוֹי, אוֹ נוֹתְנוֹ לוֹ בְּמִתְנָה; וְחוּזֵר וְלוֹקְחוֹ מִמֶּנּוּ אַחֵר הַפֶּסַח, וּבִלְבָד שִׁיתְנוֹ לוֹ מִתְנָה גְמוּרָה.

ז. אוֹמֵר הוּא יִשְׂרָאֵל לַגּוֹי, עַד שֶׁאֶתָּה לוֹקַח בְּמִנָּה בּוֹא וְקַח בְּמֵאֲתַיִם, עַד שֶׁאֶתָּה לוֹקַח מִגּוֹי בּוֹא וְקַח מִיִּשְׂרָאֵל שְׂמָא אֶצְרֶךְ וְאֶקַּח מִמֶּךָ אַחֵר הַפֶּסַח. אֲבָל לֹא יִמְכֹּר לוֹ וְלֹא יִתֵּן לוֹ, עַל תְּנָאי; וְאִם עָשָׂה כֵּן, הָרִי זֶה עוֹבֵר עַל בֵּל יֵרָאֶה וְכֵל יִמָּצֵא.

ח. תַּעֲרֹכֶת חֶמֶץ, עוֹבְרִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם בֵּל יֵרָאֶה וְכֵל יִמָּצֵא כְּגוֹן הַמְּרִיס וְכִתְחַ הַבְּבִלִי וְשֹׁכֵר הַמְּדִי שְׁעוֹשִׁין אוֹתוֹ מִן הַקִּמָּח, וְכֵל כִּיּוּצָא בְּאִלּוֹ מִדְּבָרִים הַנֶּאֱכָלִים; אֲבָל דְּבַר שִׁישׁ בּוֹ תַּעֲרֹכֶת חֶמֶץ, וְאֵינוֹ רָאוּי לֶאֱכִילָה הָרִי זֶה מִתֵּר לְקִימוֹ בַּפֶּסַח.

ט. פִּיצֵד: עֲרֵבַת הָעֶבְדָּנִין שֶׁנִּתֵּן לְתוֹכָהּ קֶמַח וְעוֹרוֹת, אִפְלוּ נִתְּנוּ שְׁעָה אַחַת קֶדֶם שְׁעַת הַבַּעֲוֹר הָרִי זֶה מִתֵּר לְקִיּוֹמוֹ. וְאִם לֹא נִתֵּן הָעוֹרוֹת, וְנִתֵּן הַקֶּמַח קֶדֶם שְׁלוֹשָׁה יָמִים לְשְׁעַת הַבַּעֲוֹר מִתֵּר, שֶׁהָרִי נִפְסַד וְהִבְאִישׁ; תוֹף שְׁלוֹשָׁה יָמִים, חַיִּב לִבְעֹר.

י. וְכֵן הַקִּילּוֹר וְהָרִטָּה וְהָאֶסְפָּלוֹנִית וְהַתְּרִיאַק שֶׁנִּתֵּן לְתוֹכָן חֻמֶּץ מִתֵּר לְקִיּוֹם בַּפֶּסַח, שֶׁהָרִי נִפְסָדָה צוּרַת הַחֻמֶּץ. הַפֶּת עֲצָמָה שֶׁעָפְשָׁה וְנִפְסָלָה מִלֶּאֱכֹל הַכֶּלֶב, וּמִלְגָּמָה שֶׁנִּסְרָחָה אֵינוֹ צָרִיךְ לִבְעֹר.

יא. בְּגָדִים שֶׁכִּבְּסוּ אוֹתָן בְּחֶלֶב חֹטֵה, וְכֵן נִירוֹת שֶׁדִּבְקוּ אוֹתָן בְּחֻמֶּץ, וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בְּזֶה מִתֵּר לְקִיּוֹם בַּפֶּסַח, וְאֵין בָּהֶן מִשּׁוּם "לֹא-יֵרָאָה" (שְׁמוֹת יג, ז; דְּבָרִים טז, ד) וְ"לֹא יִמָּצֵא" (שְׁמוֹת יב, יט): שְׁאִין צוּרַת הַחֻמֶּץ עוֹמֶדֶת.

יב. דָּבָר שֶׁנִּתְעַרַּב בּוֹ חֻמֶּץ וְאֵינוֹ מֵאֲכֹל אָדָם כָּלֵל, אוֹ שְׁאֵינוֹ מֵאֲכֹל כָּל אָדָם כְּגוֹן הַתְּרִיאַק וְכִיּוֹצָא בּוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁמִּתֵּר לְקִיּוֹמוֹ, אָסוּר לֶאֱכֹלוֹ עַד אַחֵר הַפֶּסַח; וְאֵף עַל פִּי שְׁאִין בּוֹ מִן הַחֻמֶּץ אֵלָּא כָּל שֶׁהוּא, הָרִי זֶה אָסוּר לֶאֱכֹלוֹ.